

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД
ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАСЕЛЕННЯ ТА НАПРЯМИ ЙОГО
ВИКОРИСТАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ
ПРАКТИЦІ

Пенсійне забезпечення будь-якої країни має ряд особливостей - організаційних, фінансових і інших. Об'єднуючим загальним початком для всіх країн виступає “трирівнева” система, за допомогою якої здійснюється пенсійне страхування. До неї входить держава, недержавні або приватні пенсійні фонди і страхові інститути. Подібна схема прийнята більшістю розвинутих країн.

Варто зауважити, що абсолютно ідентичних пенсійних систем у світі не існує, всі вони мають свої специфічні особливості залежно від рівня економічного розвитку країни, структурної побудови пенсійної системи, формування та централізації фінансових ресурсів тощо.

Пенсійна модель Великобританії характеризується трьома рівнями і вважається найдосконалішою у світі.

Перший рівень представлений державною пенсією, яка виплачується при настанні пенсійного віку і розмір якої не залежить від стажу роботи та одержуваної зарплати.

До другого рівня відноситься державна пенсія за вислугою років, розмір якої залежить від стажу роботи та суми внесків, які сплачувалися із заробітної плати працівника. У разі небажання бути учасником державної пенсійної програми працівник зобов'язаний взяти участь у будь-якій із схем додаткового пенсійного забезпечення.

Третій рівень представляє популярна у Великій Британії недержавна пенсія, у забезпеченні якої значну роль відіграють страхові компанії.

Пенсійна система Німеччини традиційно складається з трьох рівнів.

Перший рівень — обов'язкове пенсійне страхування — охоплює працівників і службовців, а також деякі категорії зайнятого населення. Розмір державної розподільчої пенсії залежить від стажу роботи та заробітної плати.

Пенсії від підприємств є другим рівнем пенсійного забезпечення, які охоплюють договорами майже 50 % працюючих у Німеччині. Вони є добровільною формою пенсійного захисту населення.

Третій рівень у Німеччині представлений добровільним приватним пенсійним забезпеченням, яке здійснюється шляхом укладання договору страхування життя, договору про довготермінові ощадні внески, індивідуальних договорів пенсійного страхування та ін.

Аналіз досвіду пенсійного забезпечення Німеччини засвідчує, що перший рівень представлений державною пенсією та базується на обов'язковості відрахувань працюючих, натомість другий і третій рівні представлені приватною пенсією, в основі якої добровільна участь роботодавців і працівників.

Порівняно із Україною у Великобританії і Німеччині приватна пенсія займає досить неаелике місце у пенсійному захисті громадян. Наприклад, якщо в Україні частка активів недержавних пенсійних фондів як найбільш розвинутих представників серед інститутів недержавного пенсійного забезпечення по відношенню до ВВП країни складає 0,1 %, то у деяких розвинутих країнах даний показник сягає понад 90 % ВВП.

СПІВВІДНОШЕННЯ АКТИВІВ НПФ І ВВП У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА УКРАЇНІ, %

Країна	Рік		
	2013	2014	2015
Велико-британія	87,9	95,3	95,7
Німеччина	5,4	5,7	6,3
Україна	0,1	0,1	0,1

Як і в більшості країн світу, вітчизняним законодавством передбачено впровадження трирівневої пенсійної системи, що розширить можливості для підвищення добробуту громадян і економічного зростання в Україні.

Кожен із трьох рівнів відрізняється суб'єктами, характером і джерелом сплати внесків, кінцевим одержувачем внесків, інвестиційною політикою, можливістю успадкування пенсійних накопичень тощо.

I рівень

Реформована солідарна пенсійна система, побудована на засадах соціального страхування. Учасниками цієї системи є всі застраховані особи, тобто громадяни які та за яких сплачуються внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

II рівень

Обов'язкова накопичувальна пенсійна система. Ця система ще не функціонує. Вона має бути впроваджена за певних соціально-економічних умов, визначених законодавством. Наразі в державі здійснюється відповідна підготовча робота. Учасниками цієї системи будуть усі застраховані особи (на початку функціонування лише ті, які ще не досягли певного, визначеного законодавством віку).

III рівень

Система добровільного недержавного пенсійного забезпечення. Ця система вже діє в Україні. Її учасниками на добровільних засадах можуть бути практично усі бажаючі, які відповідають визначеним законодавством критеріям.

Трирівнева пенсійна система дозволить розподілити між трьома її складовими ризики, пов'язані із змінами в демографічній ситуації та з коливаннями в економіці і на ринку капіталів. Такий розподіл ризиків дозволить зробити пенсійну систему більш фінансово збалансованою та стійкою, що застрахує працівників від зниження загального рівня доходів після виходу на пенсію.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!